

kom op voor
inclusie

JAARVERSLAG

2019

Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap vzw

JAARVERSLAG 2019

**Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap
(GRIP vzw)**

Vooruitgangstraat 323, 1030 Brussel
02 214 27 60
info@gripvzw.be
www.gripvzw.be

  GRIPvzw
GRIPKomopvoorinclusie/

**Grote dingen
gebeuren niet alleen door een impuls,
maar als een opeenvolging
van kleine dingen
die met elkaar verbonden zijn**

Vincent Van Gogh

VOORWOORD	6
OPBOUW	7
2019 IN VOGELVLUCHT (de 10 centrale acties in 2019)	8
UITDAGING I: Onze maatschappij wordt meer inclusief	9
OD1. Recht op inclusief onderwijs: we versterken het recht op inclusief onderwijs	9
OD2. Recht op inclusief werk: we komen op voor betaald werk voor iedere persoon met een handicap	12
OD3. Recht op een menswaardig leven: we komen op voor voldoende inkomen voor iedere persoon met een handicap	15
OD4. Recht op wonen: we komen op voor een toegankelijke en betaalbare woning voor iedere persoon met een handicap	17
OD5. Recht op ondersteuning: we versterken het recht op voldoende ondersteuning en de zelfbeschikking daarbij	19
OD6. Door te investeren in expertise over gelijkekansenbeleid voor personen met een handicap stimuleren en ondersteunen we het Vlaams gelijkekansenbeleid	21
OD7. We versterken de implementatie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH)	22
UITDAGING II: In Vlaanderen komt er een omslag in de kijk op handicap	25
OD8. De sensibilisatie van GRIP ondersteunt de omslag in kijk op handicap	25
OD9. We verbinden specifieke sensibilisatie aan de 5 actielijnen inclusie	26
OD10. We sluiten vanuit 'kijk op handicap' aan bij relevante thema's in de actualiteit en vraagstukken in verband met handicap	27
OD11. We bieden vorming en informatie over inclusie en kijk op handicap aan specifieke doelgroepen	28
OD12. GRIP werkt samen met de VRT en andere mediamakers	29
OD13. Handiwatch zetten we in als interactief forum voor media-analyse	30
OD14. GRIP draagt bij tot de verdere ontwikkeling van Disability Studies in Vlaanderen	30

UITDAGING III: GRIP vervult zijn rol als voortrekker en aanjager	32
OD15. We verhogen de (naam) bekendheid van GRIP bij personen met een handicap	32
OD16. GRIP zorgt voor maatschappelijke beweging en publieke actie	34
OD17. GRIP ondersteunt en werkt samen met andere emancipatorische verenigingen en bewegingen van personen met een handicap	37
OD18. GRIP positioneert zich als expert gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie van personen met een handicap	37
OD19. GRIP communiceert als expert over gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie van personen met een handicap	40
OD20. Ervaringsdeskundigen staan aan het stuur van de vereniging	42
OD21. Standpunten en voorstellen van GRIP worden opgebouwd vanuit ervaringsdeskundigheid	44
OD22. We versterken de bekendheid bij, netwerking en samenwerking met andere handicaporganisaties	46
OD23. We versterken de bekendheid bij, netwerking en samenwerking met niet-handicaporganisaties en verschillende niveaus	47
OD24. Op GRIP werkt een gemotiveerd en professioneel team	47
OD25. Financiering en andere voorwaarden voor een duurzame werking worden ingevuld	49
OD26. GRIP belicht en ondersteunt goede voorbeelden van inclusie	49
OD27. GRIP onderzoekt en ondersteunt juridische stappen om de rechten van personen met een handicap waar te maken	51
OD28. GRIP biedt vorming over gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie	52
BIJLAGEN:	
Ledenlijst AV sinds de AV op 19 november 2019	53
Ledenlijst Bestuur sinds de AV op 19 november 2019	53

VOORWOORD

GRIP mikt hoog. Gelijke kansen en gelijke rechten voor mensen met een handicap. Een maatschappij die echt en volledig inclusief is. Een kijk op handicap die juist zit. Gedaan met de medisch-caritatieve benadering. Mensen met een handicap als deel van de diversiteit in deze wereld.

*Grote dingen
gebeuren niet alleen door een impuls,
maar als een opeenvolging
van kleine dingen
die met elkaar verbonden zijn*

Dit citaat van Vincent Van Gogh is ook van toepassing op de grote dingen die GRIP wil realiseren. En de “opeenvolging van kleine dingen die met elkaar verbonden zijn” krijgt binnen GRIP concrete vorm in een strategische planning. 2019 was het laatste jaar in ons meerjarenplan dat liep van 2015 tot 2019. In 2020 voorzien we een overgangsjaar om te evalueren en om een nieuw plan op te bouwen.

“Kom op voor inclusie” was de oproep die we koppelden aan het meerjarenplan. In dit jaarverslag kan je lezen wat GRIP ondernam in het werkjaar 2019 om op te komen voor inclusie. We hopen dat dit iedere lezer ook inspireert om zelf verder op te komen voor inclusie, gelijke kansen en gelijke rechten voor iedere persoon met een handicap.

Patrick Vandelanotte,
coördinator GRIP vzw

De indeling van het jaarverslag is gebaseerd op de 3 grote uitdagingen waar GRIP in het meerjarenbeleidsplan 2015 -2019 aan werkte:

UITDAGING I : Onze maatschappij wordt meer inclusief

UITDAGING II : In Vlaanderen komt er een omslag in de kijk op handicap

UITDAGING III : GRIP vervult zijn rol als voortrekker en aanjager

De operationele doelstellingen uit het beleidsplan vind je in de kleurvakken in oker. We geven daarbij telkens weer welke activiteiten werden opgezet om deze doelstellingen te realiseren. In de vakken "GRIP in 2019" geven we een samenvatting van de concrete resultaten.

De vakken ILLUSTRATIE verwijzen naar de concrete werking in 2019.

We gebruiken in dit jaarverslag bewust het woord 'handicap'. We verwijzen hiervoor naar de basisvisie van GRIP.

In onze basisvisie en in onze werking leggen we vooral de nadruk op het respect voor de eigenheid en de kwaliteiten van elk individu. We gebruiken het woord handicap omdat we het nodig vinden dit te blijven benoemen zolang mensen sociaal achtergesteld worden omwille van een beperking of chronische ziekte. Niet het individu met een beperking is bepalend voor zijn handicap, maar de samenleving. Een handicap of een groep mensen met een handicap ontstaan pas wanneer mensen met een beperking geconfronteerd worden met obstakels in de buitenwereld en met de gangbare manier van denken. Deze obstakels verhinderen inclusie en de evenwaardige deelname van mensen met een beperking aan de samenleving.

2019 IN VOGELVLUCHT (de 10 centrale acties in 2019)

1. We brachten een derde bundel uit in de reeks **#inclusie**, deze keer over inclusief onderwijs.
2. We organiseerden in het voorjaar een tweede **inspiratiedag echt werk** voor personen met een handicap.
3. We zijn gestart met de voorbereidingen van ons tweede **schaduwrapport** bij het VN-Verdrag. Dat wordt in 2020 ingediend bij het VN-comité.
4. We werkten **2 sensibiliserende acties** uit. De inclusierap met videoclip brengt op een frisse manier de boodschap van ons memorandum bij de verkiezingen. Met de film Defiant Lives staan we stil bij de strijd voor mensenrechten en inclusie van personen met een handicap.
5. We hebben verder ingezet op **Handiwatch**, maar dat lukte niet zoals we zouden willen. De vernieuwing van de website kon niet worden doorgevoerd door een gebrek aan middelen en personeel.
6. Op basis van het nieuwe GRIP-memorandum voerden we een sterke **lobbycampagne** bij de Vlaamse en federale verkiezingen.
7. We organiseerden een **publieke actie**.
8. We waren aanwezig op de **REVA-beurs** met de stand en inclusietafels, een politiek debat in aanloop naar de verkiezingen en workshops over tewerkstelling en de kijk op handicap.
9. Op het **medewerkersweekend** van oktober stonden we stil bij de vraag hoe GRIP meer impact kan bekomen.
10. We verkenden ook verder hoe **rechtszaken** kunnen gevoerd worden als hefboom voor gelijke rechten. Het bestuur van GRIP keurde een belangrijke beleidsnota goed over juridisch activisme.

UITDAGING I: Onze maatschappij wordt meer inclusief

OD1. Recht op inclusief onderwijs: we versterken het recht op inclusief onderwijs

In mei 2019 waren het gewestelijke verkiezingen en de politieke partijen schoven onderwijs als belangrijk topic naar voren. Zowel de periode vóór als de periode na de verkiezingen waren voor GRIP belangrijk om **inclusief onderwijs onder de aandacht te brengen**. En dit zowel bij de politici als bij de Vlamingen¹.

Inclusief onderwijs kreeg dus op onze website (en Facebook) ruime aandacht. Er verschenen op onze website 19 artikels waarin we informatie en duiding gaven over dit onderwerp. Ook namen we deel aan VRT NWS Connect² waarin we onze bijdrage leverden op het domein diversiteit. Onder de noemer VRT NWS Connect organiseert de openbare omroep onder andere lezingen, debatten en praat sessies.

Er heerste veel commotie over de uitspraak van de nieuwe minister van onderwijs Ben Weyts: "Het M-decreet wordt afgeschaft en we implementeren een nieuw begeleidingsdecreet." Naar aanleiding van het opstellen van een nieuw begeleidingsdecreet werd door het Leuven Centre for Public Law (Centrum voor Publiek Recht in Leuven) samen met het Interuniversitair Centrum voor Onderwijsrecht (ICOR) een studiedag georganiseerd. GRIP gaf er een voordracht over het inschrijvingsrecht.

In 2017 schreef GRIP een **adviesnota over de ondersteuning in het gewoon onderwijs**. Ondertussen is het nieuwe ondersteuningsmodel ingevoerd en bijgestuurd. We vonden de tijd rijp voor een update van onze nota³.

1 Zijn de inwoners van de regio Vlaanderen

2 <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/vrt-nws-connect/vrt-nws-connect-onderwijs/>

3 <https://www.gripvzw.be/nl/artikel/333/update-adviesnota-ondersteuning-nodig-in-de-gewone-school>

Er werd ook gewerkt aan de brochure **#inclusie#onderwijs** waarin we inspirerende verhalen brengen met betrekking tot inclusief onderwijs. Deze brochure is de 3de in de serie #inclusie waarin we tonen hoe mensen met een handicap inclusief in de maatschappij leven. Enerzijds laten zij zien dat dit mogelijk is. Anderzijds leggen hun ervaringen ook een aantal knelpunten bloot waar beleidsmakers mee aan de slag kunnen. Elke #inclusie focust op een ander thema. De brochure wordt begin 2020 verspreid.

GRIP blijft verder actieve partner van het **Steunpunt voor Inclusie**. Het Steunpunt is een initiatief van Ouders voor Inclusie met financiële steun vanuit Gelijke Kansen Vlaanderen en het departement Onderwijs en Vorming. Sinds 2012 biedt dit Steunpunt informatie en ondersteuning aan ouders en jongeren die drempels ervaren bij inclusie.

In 2017 startte het Steunpunt (met projectsubsidie van Onderwijs) een verkennende ronde over structurele beleidsparticipatie vanuit middenveldorganisaties bij het onderwijsbeleid voor leerlingen met specifieke onderwijsnoden.

GRIP nam deel aan dit verkennend onderzoek dat eind maart 2018 afgegeven werd aan het kabinet Onderwijs en Vorming. Tot aan de verkiezingen van mei 2019 organiseerde het kabinet Onderwijs en Vorming formele overlegmomenten met de middenveldorganisaties (2). Daarna heeft GRIP als facilitator en op vrijwillige basis tot eind december 2019 deze overlegmomenten voortgezet (4). Ook hebben we het voortouw genomen om samen met andere middenveldorganisaties te lobbyen voor het formaliseren van een platform voor beleidsparticipatie. Het bleef enkel bij gespreken.

GRIP nam ook actief deel aan de **rondetafelgesprekken op de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)** ter voorbereiding van een advies met betrekking tot inclusief onderwijs.

We krijgen regelmatig de vraag: "Inclusief onderwijs, hoe loopt dit dan in andere landen. Zijn daar goede voorbeelden van?" Aan de Vakgroep Orthopedagogiek van de Universiteit van Gent gaf GRIP de opdracht om **de evolutie op het vlak van inclusief onderwijs in**

3 landen onder de loep te nemen. De focus daarbij is hoe het beleid werk maakt van de invoering van inclusief onderwijs. Dit onderzoek is in 2018 gestart. In de zomer van 2019 bezorgde de vakgroep de resultaten aan GRIP. In 2020 voorzien we om op deze resultaten door te werken en om verder uit te werken in een nota of een brochure.

GRIP was ook partner in het Potential-project⁴ dat in 2019 afgerond werd.

GRIP IN 2019:

- Een brochure met verhalen en goede praktijkvoorbeelden van inclusief onderwijs #inclusie#onderwijs
- We volgden nauwgezet de implementatie op van het M-decreet en het ondersteuningsmodel, onder meer door contacten met kabinet en parlementsleden
- Update adviesnota: Ondersteuning nodig in de gewone school
- GRIP is partner in het Steunpunt voor Inclusie
- Onderzoek rond beleid op vlak van inclusief onderwijs in andere landen

FRAGMENT UIT HET ARTIKEL: WAT VERWACHT GRIP VAN DE VOLGENDE MINISTER VAN ONDERWIJS?

- Zorg voor voldoende, gepaste ondersteuning in het gewoon onderwijs om inclusie waar te maken.
- Versterk de leerzorg op fase 0 en 1
- Blijf intensief inzetten op professionaliseren en begeleiden van leerkrachten om te kunnen lesgeven in een inclusief onderwijssysteem
- Ga in gesprek met uw collega's, onder meer om meer middelen vrij te maken voor persoonlijk assistentiebudget (PAB) voor minderjarigen
- Voorzie formele beleidsparticipatie voor ouders van kinderen met een handicap en respecteer hun rol
- Onderschrijf het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap volledig via het opstellen van een plan van aanpak naar één inclusief onderwijssysteem

Het volledige artikel:

<https://www.gripvzw.be/nl/artikel/322/wat-verwacht-grip-van-de-volgende-minister-van-onderwijs>

⁴ <https://potentialtoteach.be/>

OD2. Recht op inclusief werk: we komen op voor betaald werk voor iedere persoon met een handicap

GRIP streeft er naar dat personen met een handicap écht werk kunnen krijgen en houden. We organiseerden de 2de **Inspiratiedag (op weg naar) echt werk** op 18 februari. Er waren 60 deelnemers die konden kennismaken met inspirerende voorbeelden uit Vlaanderen, Frankrijk en Nederland. Er werden impressies vastgelegd in een filmpje.

Inspiratiedag (op weg naar) echt werk, 18 februari

Tijdens de inspiratiedag ontstond het idee om samen met het Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB) en Ouders voor Inclusie een project op te starten om personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan betaald werk op de reguliere arbeidsmarkt te helpen. In 2019 vond de voorbereiding voor dit project plaats en in 2020 wordt het project in actie omgezet.

Handicap en Arbeid (voorheen het Gebruikersoverleg

Handicap en Arbeid) is een overlegplatform van 15 organisaties en koepels van personen met een handicap of chronische ziekte. GRIP is sinds 2004 projecthouder. Het overlegplatform maakt deel uit van het Focus op talent-beleid. Naast heel wat activiteiten op het vlak van beleidsparticipatie, zette H&A ook in op sensibilisatie via de website.

H&A organiseerde op 7 november, in samenwerking met Kom op tegen Kanker, de gespreksavond 'Redelijke aanpassingen op het werk'.

Omdat GRIP merkt dat er nog heel wat drempels zijn met betrekking tot echt werk, zijn we gestart met de drempels te bestuderen via concrete cases. Het rapport hierover is voor 2020.

Op de REVA-beurs verzorgde GRIP de **workshop 'Echt werk'** en verscheen het artikel 'Op weg naar echt werk!' in REVazine.

GRIP IN 2019:

- GRIP is projecthouder van Handicap en Arbeid
- Tweede inspiratiedag (op weg naar) echt werk
- Opstart pilootproject met GTB en Ouders voor Inclusie
- Opstart in kaart brengen van drempels aan de hand van cases
- Workshop rond inclusief werk op de REVA-beurs

ARTIKEL: OP WEG NAAR ECHT WERK!

Door te werken kunnen we een inkomen verwerven, sociale contacten onderhouden en onze identiteit vorm geven. Voor de meeste mensen is werken een belangrijk onderdeel van hoe ze hun leven uitbouwen. Voor mensen met een handicap is dit niet anders, maar GRIP stelt vast dat ze in Vlaanderen nog te vaak worden uitgesloten van de arbeidsmarkt.

Mensen met een handicap geraken moeilijk aan 'echt werk'. Met 'echt werk' bedoelen we een betaalde job in een gewone werkomgeving. Indien nodig kunnen er ondersteunende maatregelen bij te pas komen. Maar het gaat wel om een job met loon naar werken.

Uit cijfers van 2017 blijkt dat 43,3% personen met een handicap versus 78,6% personen zonder handicap echt werk hebben.

In Vlaanderen leeft het idee dat mensen met een handicap vooral werken in maatwerkbedrijven (voorheen 'beschutte werkplaatsen' en 'sociale werkplaatsen'). Het VN-Verdrag wijst er echter op dat dit geen ideale situatie is. Het recht op inclusief werk en het recht op redelijke aanpassingen maken trouwens deel uit van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een handicap.

Heel wat mensen met een handicap doen aan vrijwilligerswerk. Dit is een mogelijkheid om actief te zijn in de maatschappij. Maar het is geen echt werk. Mensen die vrijwilligerswerk doen, stoten op drempels op weg naar echt verloond werk.

De uitkeringsstatuten voorzien een vangnet voor mensen die wegens een handicap geen inkomen kunnen verkrijgen uit werk. Maar de starheid van deze statuten zorgt ook voor drempels. We spreken hier over inactiviteitsvallen. Het gevaar is dat een uitkering veel te snel daalt. Veel mensen kiezen er voor om daarom niet die stap naar werk te zetten.

Zo kan Paul, die vrijwilligerswerk doet als tuinman bij het Imeldaziekenhuis, niet ingaan op het contract dat hem reeds meermaals is aangeboden. Zijn verhaal is terug te vinden op www.gripvzw.com: een longread over echt werk. Te weinig mensen met een handicap komen tot echt werk. Er zijn echter situaties waar het best lukt voor personen met een handicap om te gaan werken mits de nodige ondersteuning. Saker werkt als researcher voor het VTM-programma 'Echte verhalen: De Buurtpolitie'. Dit is mogelijk dank zij een PAB-assistent. Benieuwd naar zijn verhaal? www.gripvzw.com.

OD3. Recht op een menswaardig leven: we komen op voor voldoende inkomen voor iedere persoon met een handicap

In 2019 zetten we in op **lobbywerk** om de speerpunten uit onze standpuntnota van 2018 onder de aandacht te brengen. Gezien de wisselende politieke verantwoordelijken (Kris Peeters in het voorjaar, Wouter Beke van juni tot oktober en Nathalie Muylle) was het moeilijk om een voortgezet gesprek op te zetten. We hadden goede contacten met het kabinet en de huidige minister (in een regering van lopende zaken). Nathalie Muylle kon de aandacht voor handicap verhogen. Het samengaan van de bevoegdheden Werk, Gelijke Kansen, Armoedebestrijding en Personen met een handicap leent zich ertoe om voorstellen te doen die onder meer de prijs van de arbeid verlagen.

We vroegen extra aandacht voor speerpunten die dreigen van tafel te vallen, zoals het behoud van de integratietegemoetkoming als je inkomen stijgt. De integratietegemoetkoming gaat over handicapgebonden meerkosten en GRIP vindt dat deze kosten door de overheid gedragen moeten worden. Op onze website gingen we reeds in het begin van 2019 in op deze problematiek met het artikel **"Lies: pas toch dat systeem aan!"**

Op 3 december organiseerden de Federale Overheidsdiensten Sociale Zaken en Maatschappelijke Integratie een studievoormiddag over het thema 'Handicap en Armoede'. Aanleiding was de publicatie van het themaboek "Handicap en Armoede in België". De krant De Standaard zette een artikel op de voorpagina over de problematiek (zie verder voor fragmenten). GRIP ondersteunde een vrijwilliger om een getuigenis te brengen voor de krant en voor een inbreng in het panelgesprek op de studievoormiddag.

GRIP IN 2019:

- Lobbywerk bij bevoegde federale ministers
- Ondersteuning van ervaringsdeskundige inbreng in voorstelling themaboek "Handicap en Armoede in België" op 3 december en op voorpagina van De Standaard 3 december

Fragmenten uit het artikel: **Ga ik niet gratis werken, dan verlies ik mijn tegemoetkoming**

(De Standaard, 3 december 2019)

“Ik moet elk jaar verlof zonder wedde nemen om te vermijden dat ik te veel verdien en mijn tegemoetkoming verlies. Het leven zou voor mij dan onbetaalbaar worden.”

Lies Vanpeperstraete, halftijds docente aan de Arteveldehogeschool in Gent, wil wel werken, maar bevindt zich in een bizarre situatie. Door te werken dreigt ze haar integratietegemoetkoming te verliezen. Die tegemoetkoming moet de extra kosten van haar handicap helpen opvangen. Die extra kosten verdwijnen niet door meer of minder te werken. Toch zal Vanpeperstraete, die lesgeeft aan studenten die zich specialiseren in omgaan met personen met een beperking, haar integratietegemoetkoming verliezen als haar inkomen meer dan 22.800 euro per jaar bedraagt.

Fragmenten uit het artikel: **Lies: pas toch dat systeem aan!**

Wat vindt GRIP?

Personen met een handicap krijgen te kampen met veel drempels als zij een job zoeken of een loopbaan willen uitbouwen. Ook de regelgeving op federaal niveau zorgt nog voor drempels.

- Het is goed dat er een integratietegemoetkoming bestaat. Die compenseert de niet-becijferbare meerkosten omwille van handicap. Het is echter niet logisch dat je ze kwijtraakt vanaf een bepaald inkomen. De kosten door handicap gaan niet weg omdat je gaat werken! Als je dus geen integratietegemoetkoming meer krijgt, moet je die handicapkosten uit je eigen inkomen betalen. Dan houd je minder over om van te leven.
- Het is goed dat mensen met een werkende partner nu (in de meeste gevallen) een integratietegemoetkoming krijgen. We juichen deze maatregel van Zuhal Demir toe! Maar het is ook absoluut nodig dat er zo snel mogelijk een tweede aanpassing komt van de regelgeving: namelijk dat je je integratietegemoetkoming niet verliest als je gaat werken.

Mensen met een handicap moeten gelijke kansen krijgen om een volwaardige loopbaan uit te bouwen en een volwaardig inkomen op te bouwen. Dit komt een pak dichterbij wanneer zij hun handicapkosten niet zelf moeten ophoesten.

OD4. Recht op wonen: we komen op voor een toegankelijke en betaalbare woning voor iedere persoon met een handicap

We werkten met het Netwerk Wonen aan een **standpuntnota over inclusief woonbeleid**. Wonen in de maatschappij is een enorm breed thema met veel raakvlakken met andere domeinen en thema's (ondersteuning, inkomen, werk, mobiliteit,...). Onze uitdaging bestond er dus in om in eerste instantie te focussen op het Vlaamse bevoegdheidsdomein Wonen.

Een tweede uitdaging was om een algemene visie op een beter woonbeleid te koppelen aan handicapspecifieke noden. Een inclusief woonbeleid is een woonbeleid dat met iedereen rekening houdt, ook met personen met een handicap. Personen met een handicap blijken voor een deel op dezelfde moeilijkheden te stuiten als personen zonder handicap. Zo hebben ook veel personen zonder handicap vaak moeilijkheden om een gepaste woning te vinden. Bij personen met een handicap zijn er vaak nog bijkomende drempels. We wilden een standpuntnota maken die oplossingen voor iedereen bepleit mét extra duiding over handicapspecifieke uitdagingen.

Tot slot moesten we ook knopen doorhakken over welke thema's wel of niet aan bod te laten komen. Zelfs als je je beperkt tot het bevoegdheidsdomein Wonen zijn er heel veel zaken te melden. Eens men begint te beluisteren en onderzoeken waar mensen tegenaan lopen om hun recht op wonen in de maatschappij uit te oefenen, komen er tal van aandachtspunten naar boven. Een deel van die thema's wordt reeds opgenomen door andere organisaties.

Met leden van het Netwerk Wonen volgen we ook actief **ontwikkelingen** op, bijvoorbeeld de veranderende huurprijzen bij sociale huisvesting, de kwetsbare positie bij mensen die afhangen van een VAPH-voorziening om een betaalbare toegankelijke woning te mogen blijven huren, initiatieven van middenveldorganisaties om de wooncrisis onder de aandacht te brengen, de betaalbaarheid op de private huurmarkt, ...

Ten slotte legden we verder contacten met academici, beleidsmakers en organisaties die werken aan of invloed hebben op het recht op wonen. GRIP is relatief nieuw in dit thema en dus nog weinig bekend bij anderen op dit domein.

GRIP meer bekend maken, zoeken naar aanknopingspunten om het over onze vragen, visie en standpunten te hebben, bleek een mooie manier om de **aandacht voor handicap te verhogen**.

GRIP IN 2019:

- Studiewerk over het woonbeleid, algemene en handicapspecifieke drempels en hefboomen voor het recht op wonen
- De standpuntnota 'Een inclusief woonbeleid: voor het recht op een betaalbare en geschikte woonst voor iedereen'

Samenvatting standpuntnota over inclusief woonbeleid:

Een inclusief woonbeleid voor het recht op een betaalbare en geschikte woonst voor iedereen.

In Vlaanderen wordt niet aan de wetgeving (grondwet, Vlaamse Wooncode, VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap,...) over het recht op wonen voldaan:

- een groot aantal personen met een handicap woont in aparte (collectieve) woonvormen;
- hun keuzemogelijkheden op vlak van wonen zijn beperkter omdat woningen niet toegankelijk zijn;
- woningen zijn te duur in vergelijking met de inkomenspositie;
- sociale huisvesting is ondermaats uitgebouwd en er wordt niet voldoende rekening gehouden met toegankelijkheidsnoden;
- er zijn tegemoetkomingen voor aanpassingen om de woning toegankelijk te maken, maar die dekken de kostprijs niet;
- wie van een uitkering leeft kan niet vrij kiezen waar en met wie te wonen omwille van inkomensverlies;
- discriminatie en ongelijke behandeling verhinderen een gelijk recht op wonen.

GRIP vindt dat dit zo snel mogelijk moet veranderen. Vanuit onze analyse onderscheiden we 3 hoofdthema's waar het beleid dient op te focussen en 10 speerpunten of concrete wijzigingen waar men naartoe dient te werken om een wezenlijke verbetering in te zetten.

OD5. Recht op ondersteuning: we versterken het recht op voldoende ondersteuning en de zelfbeschikking daarbij

Vaak kunnen mensen met een handicap nog niet beschikken over de ondersteuning om ten volle inclusief te leven. Ondersteuning op vele vlakken en onder veel verschillende vormen. Binnen OD5 volgt GRIP vooral op hoe het **recht op directe financiering** en het **recht op persoonlijke assistentie** zich ontwikkelt. Dit houdt nauw verband met de uitvoering van het PVF-decreet en de problemen die zich stellen op het vlak van de wachtlijsten.

In 2019 werkten we verder aan het verzamelen en laten publiceren van cijfergegevens die de stand van zaken van het recht op ondersteuning, in het bijzonder het recht op persoonlijke assistentie, weergeven.

Door **samenwerkingen en communicatie met kabinetten, overheidsdiensten en parlementsleden** konden we de gegevens over gemiddelde en absolute wachttijden bij minderjarigen verder uitbreiden. Via onze website maar ook via sociaal.net, het belangrijkste online-mediakanaal voor de sociale- en welzijnssector, publiceerden we deze cijfers en beargumenteerden onze voorstellen voor verbetering. Zie <https://sociaal.net/opinie/inclusie-betekent-nog-vaak-trek-je-plan/>

We bleven onze visie en standpunten over het ondersteuningsbeleid en de actualiteit uitdragen via artikels op onze website en andere platforms. Zo bijvoorbeeld uitten we bedenkingen bij de Witte Woede op 22 februari waarbij men zich ook keerde tegen de invoering van een persoonsvolgend budget voor minderjarigen met een handicap. Ons opiniestuk 'Vakbonden moeten ook recht op inclusie vooropstellen' verscheen op www.dewereldmorgen.be. Ook Het Belang Van Limburg postte onze reactie (zie fragment).

We berichtten ook over positieve verhalen en ondersteunden mensen die dit in de pers willen brengen. Wanneer bijvoorbeeld mensen na vele jaren wachten een eigen ondersteuningsbudget krijgen, opent zich vaak een wereld aan mogelijkheden. Zo bijvoorbeeld kon iemand mede door zijn persoonlijke assistenten alleen gaan wonen. We schreven hierover op onze website '**Paul kreeg vleugels door het pab**'.

GRIP IN 2019:

- Samenwerking met beleidsmakers voor totstandkoming en publicatie van relevant cijfermateriaal over tekort aan recht op ondersteuning
- Sensibilisering over meerwaarde van persoonlijke assistentie
- Publicatie van ons pleidooi voor inclusie en recht op zelfregie in relatie tot de actualiteit van het ondersteuningsbeleid
- Opvolging persoonsvolgende financiering meerderjarigen en voorbereiding persoonsvolgend budget bij minderjarigen

Artikel website 22 februari: **Bedenkingen GRIP bij Witte Woede**

De drie vakbonden van de non-profit betogen in Brussel. Ze willen geen persoonsvolgend budget voor kinderen met een handicap. We leggen uit waarom we dit betreuren op

www.dewereldmorgen.be. Lees het opiniestuk op

<http://www.dewereldmorgen.be/artikel/2019/02/22/vakbonden-moeten-ook-recht-op-inclusie-vooropstellen>

Het Belang van Limburg

Het Belang van Limburg schreef een artikel over de betoging van vandaag. We kregen de mogelijkheid een reactie toe te voegen aan het artikel:

430 miljoen

De vzw GRIP (Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap) is het met die kritiek niet eens. "Banenverlies zal er niet zijn", zegt Katrijn Ruts van GRIP. "Maar het beroep van ondersteuner zal zichzelf wel moeten aanpassen zodat het inclusie kan ondersteunen. Nu gaat er 430 miljoen euro naar de multifunctionele centra, en slechts 30 miljoen naar persoonlijke assistentie voor ondersteuning thuis. 574 kinderen staan daarvoor al langer dan 3 jaar op de wachtlijst. Daardoor zijn ouders wel verplicht om hun kind naar zo'n internaat te sturen. Dat is de wereld op zijn kop. Het gaat niet te snel, maar juist tergend traag. Het decreet over het persoonsgebonden budget is er al sinds 2001. Dat is 13 jaar later vervangen door een nieuw decreet. Maar voor minderjarigen is het nog steeds niet rond. Het is hoog tijd dat er actie komt."

OD6. Door te investeren in expertise over gelijkekansenbeleid voor personen met een handicap stimuleren en ondersteunen we het Vlaams gelijkekansenbeleid

GRIP is **projecthouder van het project NOOZO** – Vlaamse Adviesraad Handicap (2018 – 2020). In 2019 werkten we met alle betrokken verenigingen verder aan de uitbouw van de Vlaamse adviesraad handicap (NOOZO).

We werkten, in het kader van het verkiezingsjaar, een **nota uit met een update van onze beleidsvoorstellen** op het vlak van het gelijkekansenbeleid. Hiermee willen we de nieuwe Vlaamse regering aanmoedigen om een sterk beleid te voeren voor de gelijke kansen en gelijke rechten van personen met een handicap.

Op vraag van Gelijke Kansen Vlaanderen:

- Sloten we aan bij de werkzaamheden van de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA).
- Namen we deel aan de begeleidingsgroep inzake de evaluatie van hoofdstuk IV van het Decreet van 10 juli 2008 (bijeenkomst op 13 december).
- Namen we deel aan de stuurgroep van het project rond inclusieve vrijetijdsbesteding (Ouders voor Inclusie).

GRIP IN 2019:

- GRIP is projecthouder van de Vlaamse adviesraad handicap (NOOZO)
- Een nota met onze beleidsvoorstellen op het vlak van het gelijkekansenbeleid, dit ten behoeve van het gelijkekansenbeleid van de nieuwe Vlaamse regering

OD7. We versterken de implementatie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH)

Inge Ranschaert en Nadia Hadad vertegenwoordigden GRIP in de **begeleidingscommissie VN-Verdrag** bij Unia. Zij worden daarbij ondersteund door de coördinator van GRIP, Patrick Vandelanotte. In deze begeleidingscommissie deed GRIP een grote bijdrage bij de bespreking van art. 19 van het VN-Verdrag dat handelt over ondersteuning om te leven in de maatschappij en de noodzaak aan deïstitutionalisering.

In 2019 zijn we gestart met de voorbereidingen voor ons 2de **schaduwrapport bij het VN-Verdrag**. Dat rapport zal in 2020 ingediend worden bij het VN-comité.

Voor België start nu de 2de rapportagecyclus. De Belgische staat zal in 2020 verslag uitbrengen over zowel de implementatie van de slotopmerkingen van het VN-comité uit 2014 als over nieuwe ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan op het grondgebied. GRIP verzorgde meteen een bijdrage voor het VN-comité onder de vorm van een officiële inzending (submission). Deze inzending somt pijnpunten op en geeft suggesties voor een vragenlijst (List of issues prior to reporting).

Op vrijdag 29 maart stonden Patrick Vandelanotte en Inge Ranschaert namens GRIP het VN-comité hierover te woord in Genève. Daarna werkten we verder aan ons dossier voor het schaduwrapport (eerste draftversie).

Inge Ranschaert en Patrick Vandelanotte bij het VN-comité in Genève

De Belgische delegatie van verenigingen in Genève

Fragment uit het artikel: **GRIP overlegt met het VN-comité in Genève** (18 april)

Kritische blik van GRIP op de implementatie van het VN-Verdrag

GRIP erkent de kleine, initiële stappen die op verschillende bestuursniveaus werden gezet in het kader van het VRPH. Toch uit GRIP ook bezorgdheden. We stellen vast dat zowel het beleid als de media vaak worstelen met het perspectief van het VRPH. De afstand tussen de wenselijke situatie en de werkelijke situatie blijft groot. We stellen ons de vraag: zijn de stakeholders wel ten volle bereid de principes uitgeschreven in het VN-Verdrag toe te passen?

Specifieke aandachtspunten voor GRIP zijn onder meer:

- Het comité wees in 2014 reeds op het probleem van de wachtlijsten. We stellen vast dat hier weinig vooruitgang is geboekt. De aanhoudende wachtlijsten vormen een schending van het recht op ondersteuning om te leven in de maatschappij (art 19). Bovendien stellen we vast dat segregatie gestimuleerd wordt bij minderjarigen met een handicap doordat de gemiddelde wachttijd voor een PAB vier keer langer is dan de gemiddelde wachttijd voor residentiële opvang (internaten).
- De Vlaamse regering en de Vlaamse minister van onderwijs blijven vasthouden aan een duaal systeem, met naast het gewoon onderwijs een afzonderlijk systeem van buitengewoon onderwijs. Dit is in strijd met het inclusieve perspectief van het VN-Verdrag (art 24).
- De kloof in de tewerkstelling tussen personen mét en zonder arbeidshandicap blijft bestaan en blijft even groot. Ook hier had het comité in 2014 om passende maatregelen gevraagd.

GRIP IN 2019:

- GRIP neemt deel aan de begeleidingscommissie VN-Verdrag bij Unia
- GRIP bereidt zich voor op tweede schaduwrapport door inzending rond de vragenlijst en bespreking hiervan in Genève

UITDAGING II: In Vlaanderen komt er een omslag in de kijk op handicap

OD8. De sensibilisatie van GRIP ondersteunt de omslag in kijk op handicap

De inclusiewaaier, die GRIP eind 2017 ontwikkelde, blijft een prima instrument om onze visie op inclusie van personen met een handicap verder te verspreiden. Deze waaier gebruiken we tijdens lobbygesprekken en vergaderingen, een eerste kennismaking, bij een lezing en aan scholen die getuigenissen aanvragen.

In 2019 werden er meer dan 270 exemplaren verkocht. Een uitschieter was de bestelling van de organisatoren van het event 'Niet hetzelfde, wel gelijkwaardig. Inspiratiedag inclusie' op 13 februari 2020. De inclusiewaaier was ook te koop op de REVA-beurs in Gent.

GRIP heeft een collectie van meer dan 150 **cartoons over handicap**. Die verzameling is het resultaat van 2 wedstrijden: 'Handicap: een zaak van mensenrechten' en 'Haha... handicap'.

De beste cartoons zijn verzameld in 2 reizende tentoonstellingen die nog altijd gratis kunnen ontleend worden. Na jaren van groot succes zijn de ontleningen wat stilgevallen; de wedstrijden dateren dan ook van 2005 en 2012.

Deze cartoons blijven gratis beschikbaar op onze website en kunnen digitaal opgevraagd worden. Die formule werkt wel nog. Scholen en organisaties vragen de cartoons op om zelf af te drukken of om te gebruiken in eigen publicaties. In 2019 verstuurden we beide volledige collecties 5x digitaal.

GRIP IN 2019:

- We blijven de inclusiewaaier verspreiden
- De cartoontentoonstellingen werden elk 5x keer digitaal opgevraagd

OD9. We verbinden specifieke sensibilisatie aan de 5 actielijnen inclusie

In het voorjaar hebben we een sensibiliserende actie opgezet die aansloot bij onze campagne 'Kom op voor inclusie' bij de verkiezingen. We kozen voor een videoclip met een **inclusierap**. Dat was een grote uitdaging.

Een raplied leent er zich toe om maatschappelijke problemen via ritme en rijmen aan te kaarten. In samenwerking met rapper Rocha schreven vrijwilligers en stafmedewerkers een nummer waarin de speerpunten van ons verkiezingsprogramma aan bod komen. De rap bestaat uit 11 strofen en 1 refrein. De video werd in Leuven opgenomen.

We waren heel tevreden met het resultaat. In de videoclip "**Vanaf nu is het wij**" rappen mensen met een handicap over de vele drempels die er zijn om als volwaardige burgers deel te nemen aan de samenleving.

De lancering van de inclusierap eind april was een groot succes. Hij werd op korte tijd heel veel bekeken en gedeeld via Facebook en kreeg ook media-aandacht, onder meer met een interview op de radiozender MNM.

Een tweede sensibiliserende actie had als thema deïstitutionalisering en onafhankelijk leven in de maatschappij. De documentaire **Defiant Lives** werd voorzien van Nederlandse ondertiteling en voorgesteld op het Disability Film Festival

(Leuven). Met deze film willen we verder werken aan sensibilisatie rond de rechten van personen met een handicap en inclusie.

De film werd binnen GRIP vertoond en besproken op de stuurgroepvergadering van mei. De verdere uitwerking van deze actie liep evenwel vertraging op omwille van personeelsbezetting. In het najaar stelden we de film wel nog voor aan een publiek van studenten rechten aan de KULeuven.

GRIP IN 2019:

- De inclusierap met een videoclip
- De film "Defiant Lives"

OD10. We sluiten vanuit 'kijk op handicap' aan bij relevante thema's in de actualiteit en vraagstukken in verband met handicap

Met GRIP willen we aanwezig zijn bij actuele discussies over handicap. We streven er daarom naar om minstens 3 keer per jaar heel sterk in de pers te komen met uitgebreide aandacht voor onze standpunten en met duidelijke vermelding van GRIP. In 2019 telden we een 10-tal **persvermeldingen** die hier aan voldoen. We kunnen dus zeker stellen dat GRIP in 2019 sterk in de pers is gekomen (zie ook OD 19).

Het thema dat we vanuit 'kijk op handicap' bijzonder opvolgen is ethische vraagstelling. Rond de NIPT (niet-invasieve prenatale test) werkten we verder door op 8 mei mee te werken aan de organisatie van een stakeholderoverleg aan de KULeuven. Door wissels in het personeel zijn we er evenwel niet toe gekomen om hierover het geplande lobbywerk op te zetten.

GRIP IN 2019:

- Zeker 10x sterk de pers gehaald
- Medewerking aan een stakeholderoverleg over NIPT aan KULeuven

OD11. We bieden vorming en informatie over inclusie en kijk op handicap aan specifieke doelgroepen

Met het **Getuigennetwerk** laat GRIP jongeren kennis maken met het onderwerp handicap. Ervaringsdeskundigen gaan in scholen (vooral) en bij organisaties langs en vertellen hun persoonlijk verhaal. Dit netwerk werd in 2005 opgericht en is nog altijd zeer actief. De doelstelling van bij de opstart blijft dezelfde: jongeren laten kennis maken met het onderwerp handicap om een correct en onbevooroordeeld beeld over handicap te ontwikkelen. In 2019 zijn in totaal 49 getuigenissen doorgegaan in scholen en 1 getuigenis bij een organisatie.

An Ruysinck
op bezoek
bij Odisee
Hogeschool

Larissa
Staelens op
bezoek in
Roeselare,
de leerlingen
van Barnum
leerden VGT

Het Getuigennetwerk promoten we traditiegetrouw in september, samen met de beschikbare filmpjes van GRIP op YouTube. In 2019 werd er extra ingezet op de aanwezigheid op social media. Zo werden er veel foto's en 2 filmpjes met reacties gepost op Facebook. De filmpjes publiceerden we ook op de website (<https://www.gripvzw.be/nl/categorie/31/getuigenissen>).

Op 4 juni was er de jaarlijkse **Getuigendag** in Brussel. Deze dag stond in het teken van uitwisseling en vorming. Het thema was 'Meedenken over de toekomst van de getuigenissen' naar aanleiding van het nieuwe meerjarenplan van GRIP.

GRIP IN 2019:

- Aantal getuigenissen: 50
- Getuigendag op 4 juni

OD12. GRIP werkt samen met de VRT en andere mediamakers

Een vast waarde in onze werking op het vlak van beeldvorming is de samenwerking met de VRT. We namen deel aan het diversiteitsforum, het kernoverleg en de jurering van de diversiteitstrofee bij de VRT.

We werkten een nota uit met voorstellen voor de volgende beheersovereenkomst van de VRT. Hierover hebben we ook overleg opgestart met de VRT. De nota wordt afgewerkt begin 2020 en ingebracht bij verdere beleidsbesprekingen.

We ondersteunden ook de verdere uitbouw van de expertendatabank door Gelijke Kansen Vlaanderen.

GRIP IN 2019:

- Deelname aan de overlegmomenten VRT en de jurering van de diversiteitstrofee
- Uitwerken van nota beheersovereenkomst en opstart overleg
- Ondersteuning van de verdere uitbouw expertendatabank.

OD13. Handiwatch zetten we in als interactief forum voor media-analyse

Handiwatch is ons interactief forum voor media-analyse. Door wissels in de personeelsploeg was 2019 een heel moeilijk jaar. Toch slaagden we er in 31 artikelen te publiceren. De website kreeg 575 bezoekers per maand.

Op de REVA-beurs verzorgden we een workshop over de kijk op handicap en beeldvorming in de media.

We hadden voorzien om in 2019 de werking van Handiwatch te vernieuwen, onder meer met een nieuwe website, maar dat is ons omwille van financiële en personeelsmiddelen niet gelukt.

GRIP IN 2019:

- Op www.handiwatch.be verschenen 31 artikels
- 575 bezoekers per maand
- Workshop op de REVA-beurs

OD14. GRIP draagt bij tot de verdere ontwikkeling van Disability Studies in Vlaanderen

Het is ondertussen jaarlijkse traditie dat we een filmavond verzorgen op het Disability Film Festival Leuven. Op 14 maart vertoonden we in première de film '**Defiant Lives**' met Nederlandstalige ondertitels (112 deelnemers).

De filmvoorstelling werd voorafgegaan door een workshop specifiek gericht op personen met een verstandelijke beperking. Aan de hand van een bespreking van een aantal fragmenten, konden zij zich voorbereiden op de film (7 deelnemers).

Deelnemers aan de workshop

In 2019 slaagden we er opnieuw niet in om meer systematisch contacten te onderhouden met onderzoekers en universiteiten/hogescholen. Er waren wel een aantal ad hoc afstemmingen.

GRIP IN 2019:

- Film + workshop op het Disability Film Festival in Leuven

UITDAGING III: GRIP vervult zijn rol als voortrekker en aanjager

OD15. We verhogen de (naam) bekendheid van GRIP bij personen met een handicap

GRIP was aanwezig op de **REVA-beurs** in Gent (25,26 en 27 april). Er werden aan de infostand elke dag inclusietafels georganiseerd om in gesprek te gaan over bepaalde thema's waar GRIP op inzet. "Wat betekent inclusie voor jou in onderwijs, werk, inkomen, wonen en ondersteuning?"

GRIP infostand met inclusietafels

Deelnemers aan het grote inclusiedebat

Tijdens REVA organiseerde GRIP de workshops 'Kijken naar handicap' (op donderdag) en 'Workshop Echt Werk' (op vrijdag). Op zaterdag was er Het Grote Inclusiedebat #verkiezingen 2019, waar we naar aanleiding van de Vlaamse verkiezingen met politici in gesprek gingen over handicap en inclusie.

We zetten extra in op de promotie van REVA met e-mails, flyers en social media. In REVA-zine publiceerden we onze activiteiten op REVA en we investeerden in een publi-reportage over echt werk. Met de infostand waren we ook aanwezig op de Inclusiedag van Ouders voor Inclusie (16 maart).

We zetten extra in op bekendheid van de verschillende netwerken binnen de organisatie met korte artikels op de website, in de nieuwsbrief en op social media.

GRIP investeerde in een nieuw **relatiegeschenk** (een waterfles met een afbeelding van de cirkels inclusie, uitsluiting, segregatie en integratie).

Naar aanleiding van de Vlaamse verkiezingen ontwierpen we een **affiche** met de 12 speerpunten van GRIP voor het lobbywerk.

GRIP IN 2019:

- Tijdens de REVA-beurs organiseerden we inclusietafels, workshops en gingen we in gesprek met politici tijdens een inclusiedebat
- Publi-reportage over echt werk in de REVA-zine
- We investeerden in een nieuw relatiegeschenk en in een affiche

OD16. GRIP zorgt voor maatschappelijke beweging en publieke actie

In 2019 wilden we naar buiten komen met een **publieke actie**. We kozen er voor om deze te laten aansluiten bij ons lobbywerk in het kader van een nieuw regeerakkoord. De actie moest ons streven versterken om in het regeerakkoord te schrijven dat de regering een masterplan voor inclusie en deinstitutionalisering maakt en uitvoert.

Het opzetten van de actie was intens met een lange voorbereiding. Eerst werd er een vorming actievoerers georganiseerd en daarna begon de actiegroep de concrete voorbereiding (met coaching van Tractie).

Op 11 juni ging de actie door. Het oorspronkelijk scenario waarbij de actievoerders, mensen met een handicap, zich vastketenden aan de ingang van het partijbureau van de formateur moest worden bijgestuurd. Deze actie bleek te radicaal op dat moment en met betrokken politieke partij. De actie werd afgeslankt tot een kort, informeel overleg. Hierover konden wij berichten via de eigen kanalen (Facebook, website) maar we kregen geen persaandacht.

De actievoerders aan de ingang van het partijbureau van de formateur

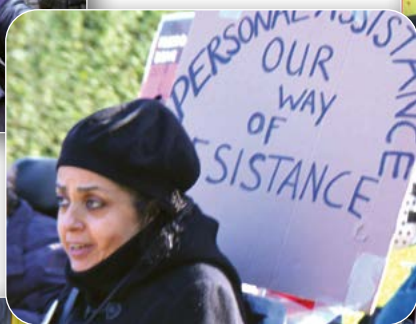

De actievoerders in gesprek met Lorin Parys (N-VA)

Dat de actie anders verliep dan gepland, zorgde voor heel wat ontgoocheling en discussie binnen GRIP. Met de actiegroep en de Raad van Bestuur is dit verder diepgaand besproken en er werden een aantal aandachtspunten bij verder activisme vastgelegd. Van 1 tot 3 oktober namen we deel aan de **Freedom Drive 2019** met de aanwezigheid van stafmedewerkers bij verschillende delen van de 3-daagse, zoals de internationale conferentie en de **Freedom Drive Mars**. De Freedom Drive is het belangrijkste tweejaarlijkse evenement in Europa over mensenrechten van personen met een handicap en in het bijzonder het recht op een onafhankelijk leven. GRIP is lid van het Europees Netwerk voor een Onafhankelijk Leven (ENIL) en werkt dus actief mee aan deze internationale beweging.

GRIP stapt mee in de Freedom Drive Mars

We verspreidden de oproep via onze website (<https://www.gripvzw.be/nl/artikel/337/kom-naar-de-freedom-drive>) en stapten met een GRIP-delegatie mee in de Freedom Drive Mars. We ondersteunden ook de perswerking van het evenement, in het bijzonder de persstrategie naar de Belgische pers. Gezien het feit dat de bekendmaking van het nieuwe Vlaamse regeerakkoord en de Freedom Drive gelijktijdig plaatsvonden, legden we in ons persbericht een verband tussen beide: <https://www.gripvzw.be/nl/artikel/340/we-have-a-dream>.

Jamie Bolling
van het Europees
Netwerk voor een
Onafhankelijk
Leven nam plaats
in de kooi

We dachten mee na over een aanvullende publieke actie, alias kunstopstelling, die de boodschap van de Freedom Drive een visueel beeld moest geven. De kooi langs het parcours, de uitbeelding van institutionalisering - nog steeds gefinancierd door de Europese Unie - werd geëvalueerd als een meerwaarde voor de Mars.

GRIP koos er heel bewust voor om in 2019 deel te nemen aan acties van andere mensenrechtenbewegingen in Vlaanderen. Zo sloot een klein groepje van stafmedewerkers en vrijwilligers aan bij de antiracisme en anti-discriminatie betoging in Brussel (24 maart), de Belgian Pride in Brussel (18 mei) en VuurWerk (5 december).

GRIP IN 2019:

- Publieke actie in het kader van de verkiezingen "Kom op voor Inclusie" kreeg een aangepaste uitvoering
- Deelname aan, verspreiding van en ondersteuning perswerking voor de Freedom Drive 2019 van ENIL
- GRIP sluit aan bij acties van andere mensenrechtenbewegingen

OD17. GRIP ondersteunt en werkt samen met andere emancipatorische verenigingen en bewegingen van personen met een handicap

In 2019 gingen er geen afstemmingen door met andere, kleine of nieuwe, bewegingen vanuit mensen met een handicap. De reeks van artikelen door een free-lance journalist, opgestart in 2018, hebben we om financiële reden moeten stopzetten. Er verscheen enkel nog een artikel (op onze website) over Arthur Meurrens, één van de eerste Belgen die opkwam voor voorbehouden parkeerplaatsen.

GRIP IN 2019:

- Weinig acties op dit vlak, enkel 1 artikel op de website

OD18. GRIP positioneert zich als expert gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie van personen met een handicap

GRIP werkt als **nominatumorganisatie gelijke kansen** binnen het kader van het Vlaams gelijkekansenbeleid. Doorheen het jaar gingen verschillende afstemmingen door met de administratie en het kabinet. Zoals steeds werden onze standpunten en activiteiten bij de subsidiegever aangekondigd.

Ook andere actoren doen vaak beroep op onze expertise over inclusie en het gelijkekansenbeleid. Een paar voorbeelden:

- Inclusion Europe vroeg ons om een inbreng te doen voor een position paper (standpuntnota) over inclusief onderwijs.
- Voor het Tijdschrift Handicap en Recht (NL) schreven we een artikel over de rapportage bij het VN-Verdrag inzake de Rechten voor Personen met een Handicap.

In 2019 trokken we naar de stembus. Via een hele reeks acties in een verkiezingsstrategie beoogden we invloed uit te oefenen op de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen, het regeerakkoord en de beleidsnota's van de nieuwe ministers. Dit zorgde voor heel wat extra werk.

Na een **ronde bij de studiediensten van 6 politieke partijen** in het najaar 2018, bouwden we in 2019 verder aan die contacten. Steeds op basis van ons Politiek Memorandum en de 12 speerpunten die we er uithaalden, bleven we tijdens de verkiezingsperiode in contact met de politieke partijen. We toetsten hun standpunten over onze 12 speerpunten af, verhoogden hiermee nogmaals de aandacht voor deze thema's en een debat hierover binnen de partijen. Op REVA organiseerden we, ook weer rond de 12 speerpunten, **Het Grote Inclusiedebat #verkiezingen 2019**. Van 6 partijen kwam 1 verkiezingskandidaat toelichten over de visie op inclusie en de voorstellen van de partij om op verschillende vlakken de rechten van personen met een handicap te verbeteren. We haalden een volle zaal met een heel aandachtig publiek en zonden dit uit via livestream. Zie ook <https://www.gripvzw.be/nl/artikel/316/inclusiedebat-herbekijken>.

We kozen het Grote Inclusiedebat ook uit als lanceringsmoment van onze inclusierap 'Vanaf nu is het wij': een videoclip met onze boodschap en de voornaamste punten op rijm gezet en gerapt door Eric Roncha Reyntjes en in beeld gebracht door ervaringsdeskundigen.

De inclusierap werd ook live en via livestream uitgezonden in het Grote Gelijke Kansen Debat, een initiatief van verschillende ad nominatum organisaties van Gelijke Kansen, waaronder GRIP. Doelstelling van dit debat was om aandacht voor gelijke kansen te vragen met als boodschap dat een inclusieve samenleving en gelijke kansen iedereen ten goede komen. Je kan worden uitgesloten door een beperking, maar ook door gender, seksuele geaardheid, etnisch-culturele afkomst, ... De uitdagingen zijn voor een stuk gelijklopend voor alle kansengroepen: een niet stereotype beeldvorming, aanpassingen voor een andere arbeidsmarkt, enzoverder.

Na de verkiezingen, op 11 juni, trokken we met een GRIP-delegatie de straat op en belden we aan bij de politieke partij die op dat moment het formateurschap leverde. Ondervoorzitter Lorin Parys (N-VA) ontving ons en beloofde dat inclusie en deïstitutionalisering als thema's zouden deel uitmaken van de onderhandelingen. We herhaalden onze oproep aan alle politieke partijen om een plan voor inclusie in het regeerakkoord te zetten. <https://www.gripvzw.be/nl/artikel/327/politici-zet-inclusie-in-het-regeerakkoord>. Er was grote radiostilte in die periode, alles gebeurde achter gesloten deuren, het was zelfs

nog niet duidelijk welke partijen deel zouden uitmaken van de volgende Vlaamse regering. We waren alleszins vroeg genoeg met onze actie. Het regeerakkoord zou pas een kleine 4 maanden later gepubliceerd worden.

Een eerste korte reactie op het regeerakkoord plaatsten we in het persbericht voor de Freedom Drive, die toevallig ook op 2 oktober plaatsvond (zie OD 16): <https://www.gripvzw.be/nl/artikel/340/we-have-a-dream>. Voor een uitgebreidere en genuanceerdere beoordeling namen we enkele weken tijd.

In het aparte luik 'Verkiezingen 2019' op de website kan je de reactie van GRIP op het regeerakkoord lezen: <https://www.gripvzw.be/nl/artikel/343/wat-vindt-grip-van-het-regeerakkoord>

GRIP-delegatie op bezoek bij de verschillende politieke partijen

We vroegen bij de nieuwe ministers van Onderwijs, Werk, Welzijn, Wonen, Samenleven en Media met succes een gesprek aan. Ook bij het kabinet Justitie en Handhaving werden we uitgenodigd. Op basis van ons Politiek Memorandum, onze reactie op het regeerakkoord en de beleidsnota's van de betreffende minister, overliepen we de kansen die de komende regeerperiode biedt om inclusie voor personen met een handicap te versterken. Deze gesprekken vormden de afronding van de verkiezingsstrategie en leggen de basis voor een verdere afstemming met de kabinetten in de nieuwe legislatuur.

GRIP IN 2019:

- Constructieve samenwerking met en correcte communicatie van onze standpunten en activiteiten aan kabinet en administratie Gelijke Kansen
- Meermaals wordt beroep gedaan op de expertise van GRIP
- Een verkiezingsstrategie met een reeks stappen, waaronder contacten met oog op de verkiezingsprogramma's, een politiek debat tijdens REVA, een sensibiliserende videoclip, een actie bij de formateur, een reactie op het regeerakkoord en een ronde gesprekken bij de nieuwe ministers / kabinetten

OD19. GRIP communiceert als expert over gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie van personen met een handicap

De website en Facebook draaiden ook in 2019 op volle toeren. Op de website telden we 2800 bezoekers per maand en we zagen de vriendjes op Facebook stijgen tot boven de 3000. We verstuurden 11 keer een nieuwsbrief.

GRIP heeft nu ook een twitteraccount. Dit aanvullend communicatiekanaal vraagt extra aandacht en moeten we nog leren ten volle te benutten.

Op de website werden 73 artikels gepubliceerd. Een selectie:

- Memorandum GRIP (21 januari);
- Het kinderrechtencomité trekt aan de alarmbel over inclusie (11 februari);
- Eindelijk eerste stappen richting recht op PAB! (22 maart);
- Hoe verder met het M-decreet (29 maart);
- GRIP overlegt met VN-comité in Genève (18 april);
- Visietekst inclusief beleid (16 mei);
- Wat verwacht GRIP van de volgende minister van onderwijs? (20 mei);
- "Politici, zet inclusie in het regeerakkoord" (11 juni);
- Wij keken naar Down the road (20 juni);
- "Gelijkekansenorganisaties juist broodnodig voor inclusie!" (4 september);
- Onderzoek bevestigt de uitspraak van de minister: 'Inclusie is een recht, geen gunst' (19 november);
- Houd mensen met een handicap uit de armoede (3 december).

In 2019 kwam GRIP 23 keer aan bod in de **populaire pers**, heel wat online kranten en tijdschriften pikten onze berichten op. In de **vakpers** werd GRIP 6 keer vermeld. Enkele uitschieters:

- Na 16 jaar toch geld voor persoonlijke assistentie (De Morgen, 22 maart);
- Op MNM kon je luisteren naar de inclusierap en werden de rapper en GRIPper Larissa Staelens geïnterviewd (30 april);
- Niemand wil het nog over het einddoel van het M-decreet hebben (Knack en Knack-online, 22 mei);
- We zijn zoveel meer dan een rolstoel of onze handicap (De Bond, juni).

GRIP IN 2019:

- 2800 bezoekers per maand op de website
- Meer dan 3000 likes op de facebookpagina
- Opstart twitteraccount.
- 11 nieuwsbrieven
- GRIP in totaal 29 keer in de pers

OD20. Ervaringsdeskundigen staan aan het stuur van de vereniging

De **Algemene Vergadering** van GRIP kwam bijeen op 11 april en 21 november. De **Raad van Bestuur** kwam 5 keer bijeen.

Tijdens de **Stuurgroep** kunnen de vrijwillige medewerkers de inhoudelijke werkzaamheden en initiatieven opvolgen. In 2019 kwamen we 4 keer bij elkaar. We maken geregeld tijd voor ontmoetingen met andere organisaties of zetten in op een specifiek thema. David de Vaal liet ons kennis maken met het **Netwerk tegen Armoede**. GRIP focust al een aantal jaren ook op het thema inkomen en de inkomenspositie bij personen met een handicap is vaak heel kwetsbaar.

We keken ook naar de Australische documentaire **Defiant Lives**. Defiant Lives brengt de wereldwijde disABILITY-activisme-beweging in beeld en deed ons nadenken of inclusie en participatie wel realiseerbaar zijn zonder deïnstitutionalisering.

Om de werking van de Stuurgroep te optimaliseren, startte in het najaar een coachingtraject met Tractie, het trainerscollectief binnen Vredesactie.

20 mensen namen stappen om als vrijwillig medewerker aan te sluiten bij de organisatie. Na kennismakingsgesprekken werden er 8 mensen actief binnen een netwerk.

De vrijwillige medewerkers ontvangen 5x per jaar het interne e-zine **GRIPplus**. We schrijven er over recente activiteiten, ontwikkelingen en interessante artikels. We stellen er nieuwe vrijwillige medewerkers voor en opmerkelijke activiteiten van hen krijgen er een forum.

Medewerkersweekend
in Oostende

Op 5 en 6 oktober ging het **Medewerkersweekend** door in Oostende.

Het thema van het weekend was: **IMPACT** – Hoe kan GRIP haar maatschappelijke impact verhogen? In 3 werksessies lieten we ons inspireren, dachten we door over wat impact bepaalt en keken we naar de impact van GRIP. Er waren 17 inschrijvingen van GRIPpers maar wegens ziekte namen uiteindelijk 12 GRIPpers deel.

GRIP IN 2019:

- 2 bijeenkomsten van de AV en 5 keer een Raad van Bestuur
- 4 stuurgroepvergaderingen
- Medewerkersweekend op 5 en 6 oktober
- Coaching door Tractie
- 8 nieuwe vrijwillige medewerkers

OD21. Standpunten en voorstellen van GRIP worden opgebouwd vanuit ervaringsdeskundigheid

Ervaringsdeskundigen zijn intensief betrokken bij de werking via de thematische netwerken die nadenken over een aantal centrale thema's. Enerzijds worden een aantal bijeenkomsten georganiseerd om de acties van GRIP rond dit thema aan te sturen en op te volgen. Anderzijds kan de stafmedewerker, verantwoordelijk voor een thema, terugvallen op die ervaringsdeskundigen uit het netwerk voor afstemming en deelname aan tal van initiatieven of acties.

We geven een kort overzicht van de netwerken van ervaringsdeskundigen:

- **Het Netwerk Inclusief Onderwijs:** 3 bijeenkomsten (13/02, 04/06 en 03/10). Voornaamste punt was de opvolging van het M-decreet. Leden van het netwerk werden betrokken bij lobbywerk.
- **Het Netwerk Echt Werk:** 4 bijeenkomsten (28/01, 02/04, 12/06 en 5/11). Leden van het netwerk werden betrokkenheid bij de organisatie van de Inspiratiedag (op weg naar) echt werk en de invulling van de workshop op de REVA-beurs.
- **Het Netwerk Inkomen:** geen echte bijeenkomsten. We beperkten ons tot telefonische- en mailcontacten voor afstemming over het lobbywerk rond de standpuntnota menswaardig inkomen. Vanuit het netwerk werd een belangrijke inbreng gedaan bij de boekvoorstelling Handicap en Armoede en de persaandacht hiervoor op 3 december.
- **Het Netwerk Wonen:** 1 bijeenkomst (17/12). We zetten vooral in op het opmaken en finaliseren van de standpuntnota over inclusief woonbeleid. Leden van het netwerk namen ook deel aan het gesprek met de minister van Wonen in het kader van de eerste kennismakingsronde met de nieuwe kabinetten.
- **Het Netwerk Ondersteuningsbeleid:** 2 bijeenkomsten (04/06, 07/11). Thema's onder meer de opvolging beleid persoonsvolgend budget, seminarie deinstitutionalisering Unia, procedure aanvraag budgetverhoging, besparingen beheerskosten cash budget, ongelijke subsidiëring cash/voucher, ongelijke wachttijd PAB/voorziening bij kinderen.

- Het **Netwerk VN-Verdrag** werkte vooral aan de uitwerking van de insteek voor de vragenlijst van het VN-comité. Daartoe werd vooral online met teksten gewerkt. Inge Ranschaert ging als vertegenwoordigster van dit netwerk mee naar Genève met coördinator Patrick Vandelanotte.
- Het **Netwerk Media/Handiwatch** is slechts 1 keer bijeen gekomen (12/12) en besprak de stand van zaken Handiwatch en de beheersovereenkomst van de VRT.
- **Werkgroep Politiek Manifest / Verkiezingen:** 1 bijeenkomst (10/10) die voornamelijk in het teken stond van doorlopen van het regeerakkoord en voorbereiden van de reactie van GRIP hierop. Leden namen deel aan het lobbywerk.
- **Werkgroep Actie:** 1 bijeenkomst (30/04): hierbij bespraken we en namen we een aantal keuzes voor een publieke actie in het kader van de verkiezingsstrategie. Leden van het netwerk namen deel aan de actie en aan de evaluatie van de actie.

Vorming ervaringsdeskundigen

De publieke actie in het voorjaar werd voorafgegaan door vorming en coaching door Tractie (14/02 en 30/04).

Op 12 november kwamen we samen om het voeren van lobbygesprekken verder in te oefenen (onder begeleiding van Stefaan Cleiren).

Deelname vrijwilligers aan externe studiedagen:

Vanuit GRIP moedigen we ervaringsdeskundigen aan om deel te nemen aan vorming en studiedagen. We ondersteunen hen daarbij, onder meer door tussenkomst in de kosten.

De lijst met vormingen waar vrijwilligers aan deelnamen in 2019:

- ONTmoetingsdag, Onze Nieuwe Toekomst, 22 februari;
- Inspiratiedag vraagverheldering voor personen met een handicap, Steunpunt Mens en Maatschappij (SAM vzw), 5 april;
- Kortfilmfestival, Brussels filmfestival, 15 februari;
- Politiek debat: armoede een bonus op mijn handicap, Katholieke Vereniging Gehandicapten (KVG), 6 april;
- Studiedag nieuwe inschaling IT in federaal parlement, KULeuven, 5 april;

- Deinstitutionalisering van personen met een handicap, Unia, 22 mei;
- Juridische mogelijkheden voor verenigingen, De Verenigde Verenigingen, 29 april;
- Studiedag VFG, Vereniging Personen met een Handicap (VFG), 7 mei;
- Congres PVF, Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), 4 juli;
- Een nieuw begeleidingsdecreet welke redelijke aanpassingen aan het M-decreet, KULeuven, 14 november.

GRIP IN 2019:

- 3 interne vormingen: actievoeren (2); oefenen lobbygesprekken
- 13x deelname aan externe vorming door vrijwillige medewerkers
- Ervaringsdeskundigen waren actief in 9 netwerken/werkgroepen

OD22. We versterken de bekendheid bij, netwerking en samenwerking met andere handicaporganisaties

We stemden onder meer af met: European Disability Forum (EDF), Konekt, De Genereuzen, Onafhankelijk Leven, Onze Nieuwe Toekomst (ONT) en Vlaamse Vereniging Autisme (VVA). Met EDF kwamen we tot een stevige samenwerking voor de organisatie van de Freedom Drive.

Stafliden namen deel aan activiteiten van andere verenigingen:

- Toonmoment brake-out, Konekt, 29 januari;
- ONT Ontmoetingsdag, Onze Nieuwe Toekomst, 22 februari;
- Inclusiedag Ouders voor Inclusie, 16 maart;
- Politiek debat Katholieke Vereniging voor Gehandicapten (KVG), 6 april;
- Gespreksavond redelijke aanpassingen, Ouders voor Inclusie (OVI), 7 mei.

GRIP IN 2019:

- Afstemming met 6 verenigingen
- Samenwerking met EDF bij de organisatie van de Freedom Drive

OD23. We versterken de bekendheid bij, netwerking en samenwerking met niet-handicaporganisaties en verschillende niveaus

We hadden contacten met andere middenveldorganisaties (niet-handicap gebonden), onder meer via:

- Lidmaatschap van de Kinderrechtencoalitie;
- Lidmaatschap platform Praktijktesten Nu;
- Afstemmingen met Steunpunt Mens en Samenleving (SAM), Netwerk tegen Armoede, Vlaams Huurdersplatform;
- Samenwerking voor de organisatie van Het Grote Gelijke Kansen Debat op 8 mei (met çavaria, Minderhedenforum, Vrouwenraad, furia, Kenniscentrum Gender en Ethniciteit (ella) en het Kenniscentrum voor gender en feminisme (RoSa).

GRIP IN 2019:

- Lidmaatschap Kinderrechtencoalitie en platform Praktijktesten Nu
- Afstemming met 3 verenigingen uit breder middenveld
- Samenwerking bij het Grote Gelijke Kansen Debat

OD24. Op GRIP werkt een gemotiveerd en professioneel team

Op 31 december 2019 telde de staf van GRIP:

- a. een halftijdse **coördinator**: Patrick Vandelanotte
- b. een 4/5e **stafmedewerker beleid**: Katrijn Ruts
- c. een 4/5e **stafmedewerker sensibilisatie**: Nancy Lievyns
- d. een 4/5e **medewerker organisatie**: Hayat Adahchour
- e. een 3/5e **medewerker administratie**: Marie Aeles
- f. een halftijdse **stafmedewerker onderwijs en werk**: Seline Somers
- g. een deeltijdse **coach** van een bestuurder met een verstandelijke beperking

De stafmedewerkster sensibilisatie (Nancy Lievyns) is in ziekteverlof vanaf maart 2017. Ter vervanging waren Ann De Martelaer (van 1 januari tot 30 juni) en Xavier Deruytter (van 1 september tot 31 december) tewerkgesteld.

Vanaf 1 oktober 2018 werd de coördinator Patrick Vandelanotte ook belast met de coördinatie (organisatorisch) van NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap. Seline Somers vervangt de coördinator binnen GRIP (halftijds) om de thema's onderwijs en werk over te nemen.

GRIP is, met middelen van de Vlaamse minister voor Werk, ook werkgever van de voltijdse **stafmedewerker werk** Jos Wouters. Hij ondersteunt het overlegplatform Handicap, Chronische Ziekte en Arbeid (GOHA).

Vorming, training en opleiding

De volgende opleidingen, studiedagen of lezingen werden door stafleden van GRIP bijgewoond:

- Inspiratiedag vraagverheldering voor personen met een handicap, Steunpunt Mens en Samenleving (SAM vzw), 5 april, Katrijn Ruts;
- Inclusiedag, Ouders Voor Inclusie, 16 maart, Seline Somers en Katrijn Ruts;
- Studiedag VFG, Vereniging Personen met een Handicap (VFG), 7 mei, Katrijn Ruts;
- Infoavond over werk, Anders HOren Samen Aanpakken (AHOSA vzw), 25 april, Seline Somers;
- Deinstitutionalisering van personen met een handicap, Unia, 22 mei, Katrijn Ruts;
- Congres PVF, Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), 4 juli, Katrijn Ruts;
- EUSE Conferentie, Gespecialiseerd Team Begeleiding (GTB), 27-29 mei, Seline Somers en Patrick Vandelanotte;
- Het nieuwe verenigingsrecht, Vlaams Studie- en DocumentatieCentrum voor vzw's (VSDC), 22 juni, Hayat Adahchour;
- Studiedag: redelijke aanpassingen op de werkplek, Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 19 juni, Seline Somers;
- Ronde tafel re-integratie van arbeidsongeschikten met een handicap, Sociaal-Economische Raad Vlaanderen (SERV), 16 juni, Seline Somers;
- Slotconferentie Potential, Potential, 28 november, Seline Somers en Xavier Deruytter;
- Film en panelgesprek Downside up, Vorming Plus, 16 oktober, Seline Somers en Xavier Deruytter;
- En nieuw begeleidingsdecreet, welke redelijke aanpassingen aan het M-decreet, KULeuven, 14 november, Seline Somers;
- Teatime Inclusie, HoGent, 21 november, Seline Somers.

OD25. Financiering en andere voorwaarden voor een duurzame werking worden ingevuld

GRIP kan zijn werking uitbouwen op basis van **een nominatum subsidie van Gelijke Kansen Vlaanderen**, concreet vastgelegd in een reeks resultaatsverbintenissen. Voor een goede afstemming tussen GRIP en de Cel Gelijke Kansen Vlaanderen, gingen een viertal overlegmomenten door.

Het overlegplatform **Handicap, Chronische Ziekte en Arbeid** wordt gerealiseerd door een bijkomende financiering vanuit het EAD-beleid (evenwaardige arbeidsdeelname en beleid).

GRIP kan giften ontvangen op de projectrekening. Op de website van GRIP staat nu ook de pagina STEUN ONS. GRIP beschikt over de machtiging om bij een gift een fiscaal attest af te geven. We zien evenwel weinig resultaten hiervan, dus concreet heel weinig giften.

GRIP IN 2019:

- Behoud van de nominatum subsidie Gelijke Kansen Vlaanderen
- Projectsubsidie voor het overlegplatform Handicap, Chronische Ziekte en Arbeid

OD26. GRIP belicht en ondersteunt goede voorbeelden van inclusie

GRIP gaat partnerschappen aan met initiatieven die inclusie in de praktijk proberen waar te maken of te ondersteunen. In 2019 waren we in meer of mindere manier betrokken bij de volgende initiatieven:

- Het Steunpunt voor Inclusie
- Het Potential-project
- Tspelopdewagen
- Go4diversity
- Onderzoeksproject NIPT
- Samen Leven in een Inclusieve Maatschappij (SLIM)

Het **Potential-project** werkte van 2016 tot 2019 aan het competentier maken van (toekomstige) leerkrachten in het creëren van inclusieve leeromgevingen. Het meest opvallende aspect van

dit project is de film 'Inclusief' die de bedoeling heeft de dialoog aan te gaan over diversiteit binnen het onderwijs.

GRIP is als partner betrokken bij het project omdat GRIP het belangrijk vindt dat leerkrachten de nodige tools aangereikt krijgen om leerlingen met een handicap op een professionele manier te ondersteunen.

Tijdens het slotevent op donderdag 28 november gaven de Potential-medewerkers inzage in hun onderzoeksresultaten en de handelingsgerichte tools (zoals het professionaliseringstraject, het video instrument e-PIC, de documentaire Inclusief met didactisch pakket en een online kenniscentrum) die ze ontwikkelden.

Het **onderzoeksproject NIPT** is een transdisciplinaire samenwerking binnen de KULeuven over het gebruik van de NIPT bij Downsyndroom. GRIP werkte mee aan een stakeholderoverleg op 8 mei waarbij er werd stilgestaan bij een aantal initiatieven uit het project. Deze zijn: een reflectietool om de ouders bij te staan in hun beslissingsproces; testimonials (getuigenissen) om de ouders te voorzien van bijkomende en genuanceerde informatie; een draaiboek voor prenatale screening voor de zorgverleners.

Go4Diversity is een onderzoeksproject van Divergent (RUGent). Het is een grootschalig internationaal onderzoek naar werkgevers en hun gedrag ten opzichte van werknemers met een arbeidsbeperking. Het project beoogt om arbeidsbemiddelaars te versterken in hun werkgeversbenadering. GRIP zorgt binnen het project voor de inbreng van ervaringsdeskundigheid handicap. In 2019 hebben we 2 focusgroepen opgezet met ervaringsdeskundigen.

GRIP was ook betrokken bij de opstart van **Samen Leven in een Inclusieve Maatschappij (SLIM)**. Dit Brussels project zou inzetten op deïstitutionalisering en de transitie van personen met een handicap. SLIM kon in 2020 jammer genoeg niet opstarten wegens het ontbreken van subsidiemiddelen.

GRIP IN 2019:

- Naast het partnerschap met het Steunpunt voor Inclusie ook concrete bijdrage van GRIP bij Potential, het onderzoeksproject NIPT en het project Go4Diversity
- 2 focusgroepen met ervaringsdeskundigen over het benaderen van werkgevers (binnen project Go4Diversity)

OD27. GRIP onderzoekt en ondersteunt juridische stappen om de rechten van personen met een handicap waar te maken

Bij vragen van mensen die juridische ondersteuning nodig hebben of een rechtszaak wilden opstarten, bieden we een beperkte ondersteuning. GRIP kan geen juridische dienstverlening aanbieden maar we proberen mensen verder op weg te helpen door zo veel mogelijk informatie over de wetgeving aan te bieden en zo goed mogelijk door te verwijzen.

Afhankelijk van de vraag:

- raden we mensen aan om contact op te nemen met andere personen die reeds een rechtszaak hadden lopen (en helpen we hen daarbij);
- bezorgen we contactgegevens van gespecialiseerde advocatenbureaus;
- lichten we de mogelijkheden van een melding bij Unia of de Vlaamse Ombudsdienst toe, dan wel andere klachtenprocedures;
- verwijzen we door naar een belangenorganisatie of organisatie die individuele juridische dienstverlening aanbiedt.

Een paar voorbeelden uit het werkjaar 2019:

- Een persoon contacteerde ons over de inzet van de VOP bij personen met autisme spectrum stoornis, dit in verband met een rechtszaak die was aangegaan.
- 2 personen contacteerden ons met vragen over schending van rechten binnen onderwijs. We verwezen door naar Unia.
- Een persoon die jarenlang al wacht op een PVB en het tekort aan budget hiervoor wilde aanklagen, vroeg ons of hij recht had op een pro-deo advocaat. We adviseerden om de wetswinkel te consulteren.

De verkenning van wat juridisch activisme in de toekomst voor GRIP kan betekenen, resulteerde in de **beleidsnota juridisch activisme**. Juridisch activisme komt erop neer dat een organisatie of een individu strategische rechtszaken aangaat om zijn/haar maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Voor een definiëring van juridisch activisme verwijzen we naar de term strategic litigation. We vertalen deze term naar 'het voeren van strategische rechtszaken'.

Om de missie van GRIP 'gelijke kansen en gelijke rechten van personen met een handicap' te realiseren, kiezen we er voor om de komende jaren meer in te zetten op juridisch activisme.

Onze aandachtspunten:

- Juridisch activisme, rechtszaken voeren of ondersteunen, kaderen we steeds binnen een meer algemene strategie, naast elementen van lobbywerk en sensibilisatie.
- Wat GRIP onderneemt rond juridisch activisme dient een plaats te krijgen binnen de werking als nominatumorganisatie en dus in afstemming te gebeuren met de subsidiegever. Dit sluit evenwel niet uit dat in de toekomst ook buiten dit kader wordt getreden.
- Het zal nodig zijn om samenwerkingsverbanden aan te gaan met andere organisaties of personen.

GRIP IN 2019:

- Beperkte ondersteuning van mensen die vragen stellen rond het aangaan van rechtszaken
- Uitwerken van de beleidsnota juridisch activisme

OD28. GRIP biedt vorming over gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie

GRIP beschikt over een **actueel vormingsaanbod** over gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie van personen met een handicap. We ondernamen geen verdere acties om het aanbod verder uit te werken of om er promotie voor te voeren. We beperkten ons tot een toelichting op de website.

In 2019 ging er slecht 1 vorming op vraag door: een toelichting over beleidswerk en kader rond inclusie en gelijke rechten aan studenten van de Karel de Grote Hogeschool.

Er waren 2 andere vragen voor een vorming maar hier werd niet ingegaan op het aanbod-op-maat dat we voorstelden.

GRIP IN 2019:

- 1 vorming door GRIP
- Geen verdere inspanningen op het vlak van vormingsaanbod

Ledenlijst AV sinds de AV op 19 november 2019

Brent Basyn
Carolien Callens
Luc Demarez
Cedric Depuydt
Nadia Hadad
Herman Hillen
Hermi Ombelets
Paul Pasteels
Dominiek Porreye
Chris Robbroeckx
Viviane Sorée
Patrick Schelfhout
Luc Vanheden
Tess Van Deynse
Anja Van Impe
Leon Verelst
Arsène Vyncke

Ledenlijst Bestuur sinds de AV op 19 november 2019

Carolien Callens
Luc Demarez
Nadia Hadad
Herman Hillen
Chris Robbroeckx
Patrick Schelfhout
Luc Vanheden
Tess Van Deynse
Leon Verelst

Raadgever: Dominiek Porreye

Vlaanderen
is gelijke kansen